

การพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก *

A Development Model of Thai Phuan Community's Tourism Activity Management to Promote Creative Learning in Nakhon Nayok

ลักษณา เกษราพันธ์ (Luxana Keyuraphan)^{**}

วรรณวีร์ บุญคุ้ม (wannawee Bookoum)^{***}

นรินทร์ สังข์รักษา (Narin Sungrugsas)^{****}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการณ์และประวัติความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก 2) สร้างและพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก 3) ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก และ 4) ประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก พื้นที่ศึกษาคือแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนของจังหวัดนครนายก 7 ชุมชน กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก ผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประชาชนชาวไทยพวนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการในเขตพื้นที่ศึกษา นักวิชาการผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชนชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครนายก เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก สันทนาการ และจัดเวทีแลกเปลี่ยน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2558 เรื่อง การพัฒนาารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก

The Article Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree Doctor of Philosophy Program in Development Education Graduate School, Silpakorn University. Academic Year 2016 on a development model of Thai Phuan community's tourism activity management to promote creative learning in Nakhon Nayok

** นักศึกษาปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Email address: luxanak_341@hotmail.com

*** Asst. Prof. Dr. Wannawee Boonkoum, Ph.D. อาจารย์ประจำ ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**** Assoc. Prof. Narin Sungrugsas, Ph.D. อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เรียนรู้ ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2 ชุมชนคือ ชุมชนในตำบลเกาะหวายและตำบลหนองแสง เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2559 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการศึกษาพบว่า 1) สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายกมีแนวโน้มทางการท่องเที่ยวที่ดี เพราะมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย มีความพร้อม มีการส่งเสริมการเรียนรู้ มีผู้นำชุมชนรับผิดชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีมาก ชุมชนชาวไทยพวนมีประวัติความเป็นมายาวนานเกือบ 200 ปี 2) รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นคือ ทีเอชซีแอลซีเอพีซี โมเดล “ThCLCAPC Model” ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยที่ Th คือ Thai Phuan (ชาวไทยพวน) C หมายถึง Creation (การสร้างสรรค์) L คือ Learning (การเรียนรู้) C คือ Conservation (การอนุรักษ์) A คือ Awareness (ความตระหนัก) P คือ Participation of Community (การมีส่วนร่วมของชุมชน) และ C คือ Cultural Tourism Activity (กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) ซึ่งผลการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับเหมาะสมมาก 3) ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายกพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมในชุมชนชาวไทยพวน และ 4) ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนในทุกองค์ประกอบ โดยมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายกที่สำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับได้รับการอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ให้รู้คุณค่าของวัฒนธรรมชาวไทยพวน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบ การจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม/ การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์/ ชุมชนชาวไทยพวน

Abstract

This research and development design aimed to 1) study the state and background of the cultural tourism management in Nakhon Nayok province, 2) develop an appropriate model of the Thai Phuan community's tourism activity management to promote creative learning in Nakhon Nayok, 3) try out the developed model of the Thai Phuan community's cultural tourism management to promote creative learning in Nakhon Nayok, and 4) evaluate

and improve the model of the Thai Phuan community's cultural tourism activity management to promote creative learning in NakhonNayok. Research sites were seven cultural tourism areas of the Thai Phuan community's in Nakhon Nayok. The research implementation was carried out in Nong Saeng and Koh Waisub-districts. The subjects were 1) residents and related people, namely, a head of the government agency in the area, local academics, leaders of the communities, religions, local scholars or experts in local culture, tourism authority and sport in Nakhon Nayok province, public and private officials, as well as the residents of the seven communities. The data were collected through 1) in-depth interviews, 2)group discussion, 3) stages for learning exchange; the data collection were conducted in seven communities of two sub- districts, KohWai and Nong Saeng. The research instruments were guidelines for in-depth interviews and group discussion, and a form for observation recording. The data were collected in January–June 2016; and they were analyzed for frequency, percent, mean, standard deviation and content analysis.

The findings revealed that 1) the cultural tourism of Thai Phuan communities in Nakhon Nayok province had various tourism resource and environments with a better tourism trend and a very good motive of tourists for cultural tourism to promote learning. They had a long jistor or nearly 200 years. 2) The developed cultural tourism model to promote learning “ThCLCAPC Model” was composed of seven factors: Th (Thai Phuan), C (Creation), L (learning), C (conservation), A (Awareness), P (Participation of community), and C (Cultural tourism activity). The evaluation of the model by experts was found to be appropriate at a high level. 3) The implementation stage showed that the model was appropriate for Thai Phuan communities. 4) The model evaluation was found to be appropriate for Thai Phuan communities in all factors. The suggestions of the development were including contribution of knowledge and awareness, value and realization of the importance of cultural tourism, promotion of creative learning, building the communities' participation, management of various tourism activities and learning, development of tourism personnel and continual public relations, establishing responsible groups, making tourist attractions signs, and, financial support from the government to fulfill the cultural tourism management of Thai Phuan communities to effectively promote creative learning in Nakhon Nayok, and the cultural tourism could be driven sustainably.

Key words: development of cultural tourism/ creative learning/ community

บทนำ

การท่องเที่ยวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ตั้งแต่มีการเปิดให้บริการการบินพาณิชย์เป็นต้นมา ทำให้มีผู้เดินทางเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนมากทั่วโลก (Murphy, 2001) สำหรับประเทศไทยนั้นนับเป็นประเทศหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูง โดยเป็นประเทศที่มีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลาย ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติซึ่งสร้างความประทับใจในเรื่องความเป็นธรรมชาติ ความสวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่แสดงถึงอารยธรรมของผู้คน มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่งดงาม และมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้เป็นอย่างมาก ทำให้การท่องเที่ยวของไทยเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นตามลำดับ อัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวไทยในช่วงปี 2548-2553 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 7.51 (กรมการท่องเที่ยว, 2554: 1) จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 11.51 ล้านคน ในปี 2548 เป็น 15.84 ล้านคนในปี 2553 แสดงให้เห็นว่า ในระยะเวลาเกือบ 10 ปีที่ผ่านมานักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางบวกและทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมในประเทศเป็น ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและปัญหาสังคมที่เสื่อมโทรมในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผู้มาเยือนเป็นจำนวนมาก (Scheyvens, 2002: 245-249) ประเทศไทยก็เช่นเดียวกันที่ได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบมหาชน (Mass Tourism) ดังนั้น ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวในระยะ 5 ปีของไทย พ.ศ. 2555-2559 ที่กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน” โดยมีเป้าหมายที่สำคัญให้ 1) ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น 2) รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่สร้างคุณค่าและมูลค่า 3) สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554: 25) การท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ทั้งในด้านการสร้างงาน สร้างรายได้ การดึงดูดเงินตราเข้ามาภายในประเทศ รวมทั้งช่วยลดการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ รวมทั้งการทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักของนานาประเทศได้อีกทางหนึ่งด้วย (นรินทร์ สังข์รักษา, 2547: 2-4; นรินทร์ สังข์รักษา, 2555 : 1-2)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 66 บัญญัติให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน ประกอบกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนานคนให้มี

คุณภาพโดยส่งเสริมการเรียนรู้คู่คุณธรรม ส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมไทยทุกด้าน รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยให้มีความก้าวหน้ามีการค้นคว้า วิจัย พัฒนา พร้อมทั้งฟื้นฟูต่อยอดแหล่งการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมกับการเล่าเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้ผู้มาเยือนมีความเข้าใจในเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยววันนั้นมากขึ้น การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีได้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว แต่ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวยังพยายามเสาะหาสินค้าและบริการที่มีความแตกต่างเพื่อนำเสนอ และสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และทำให้การท่องเที่ยวมีส่วนช่วยสนับสนุนอัตลักษณ์ (Identity) ของสถานที่ท่องเที่ยววันนั้นๆ ตลอดจนกระตุ้นการบริโภควัฒนธรรม และสร้างสรรค์ของผู้คนท้องถิ่นอีกด้วย ด้วยเหตุนี้การจัดหมวดหมู่การท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องมองทั้งในภาคผู้ผลิตและผู้บริโภคไปพร้อมๆกัน (ภัทรพงศ์ อินทรกำเนตและคณะ, 2553: 27-33)

ชุมชนไทย-พวน ลาวพวน หรือ พวน คือคนกลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ลาว ซึ่งอพยพมาจากประเทศลาว ซึ่งส่วนใหญ่มาจากเมืองเชียงขวางและเมืองพวน การอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของชาวไทย-พวน เข้ามายังประเทศส่วนใหญ่ถูกกวาดต้อนมาในคราวเกิดศึกสงครามหลายครั้งหลายตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีเรื่อยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ การตั้งถิ่นฐานของไทย-พวนในประเทศไทยกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคเหนือตอนล่างหลาย ๆ จังหวัด เช่น จังหวัดลพบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี สระบุรี อุทัยธานี ในพื้นที่ภาคกลาง จังหวัดแพร่ พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พิจิตร สุโขทัย และนครสวรรค์ ในภาคเหนือ และจังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา ในภาคตะวันออก สำหรับในภาคอีสานเท่าที่ปรากฏมีน้อย แต่ยังมีหลักแหล่งอยู่บ้างในจังหวัดอุดรธานี สำหรับพื้นที่จังหวัดนครนายกมีชุมชนไทยพวนตั้งหลักแห่งในพื้นที่อำเภอปากพลี เป็นกลุ่มอพยพมาจากเมืองข่าเหนือ อยู่เหนือเมืองเชียงขวาง คาดว่าเป็นกลุ่มที่อพยพมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2537 ดังนั้นอายุการตั้งถิ่นฐานของไทยพวนในจังหวัดนครนายกจึงนับได้เกือบ 200 ปี ซึ่งชุมชนชาวไทยพวนยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวไทยพวนไว้อย่างเคร่งครัด มีการทำบุญประเพณีเป็นประจำที่วัด มีศิลปวัฒนธรรมตลอดจนสถาปัตยกรรม มีร่องรอยทางประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์เหลืออยู่มาก แต่ไม่ได้รับการศึกษาหรือเผยแพร่เท่าที่ควร ทำให้มรดกทางวัฒนธรรมเริ่มสูญหายไปพร้อมกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก (อรศิริ ปาณินท์, 2546: 35)

ดังนั้น การนำแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมาใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก ซึ่งมีความโดดเด่นในเรื่องวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา การแต่งกาย และอาหารพื้นเมือง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จึงน่าจะช่วยให้ชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว รวมถึงนักท่องเที่ยวได้หันกลับมาเรียนรู้ ตระหนัก เห็นคุณค่าและเกิดความเข้าใจในวิถีชีวิต สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ในพื้นที่ โดยความร่วมมือกันระหว่างชุมชน เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนา ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้วัฒนธรรมของชุมชนชาวไทย

พวนเป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น และช่วยให้ชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายกได้ร่วมมือกันในการพัฒนา พื้นฟู และอนุรักษ์ ประเพณี และวัฒนธรรมในชุมชนของตนให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์และประวัติความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) เนื่องจากแบบการวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษา ค้นคว้าเพื่อให้ได้สิ่งใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ (วรรณวีร์ บุญคุ้ม, 2556: 187) การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ *ขั้นตอนที่ 1* การวิจัย (Research: R₁) เป็นการศึกษาและสภาพการณ์และความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก *ขั้นตอนที่ 2* การพัฒนา (Development: D₁)เป็นการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก *ขั้นตอนที่ 3* การวิจัย (Research: R₂) เป็นการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สร้างและพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Implementation) *ขั้นตอนที่ 4* การพัฒนา (Development: D₂) เป็นการประเมินและปรับปรุงรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก

พื้นที่ศึกษาคือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนของจังหวัดนครนายก กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนชาวไทยพวน จังหวัดนครนายก 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนเกาะหวาย หนองแสง เกาะโพธิ์ ปากพลี โคกกรวด ท่าเรือ หนองแสง และนาหินลาดผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประชาชนชาวไทยพวนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการในเขตพื้นที่ศึกษานักวิชาการผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชนชาวบ้าน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดนครนายก เจ้าหน้าที่ภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งสิ้น 20 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เสนวนากลุ่ม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมใน 2 ตำบลคือ ตำบลเกาะหวายและหนองแสง เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2559 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอเป็นความเรียงพร้อมภาพประกอบ

ผลการวิจัย

1. สภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายกมีแนวโน้มทางการท่องเที่ยวที่ดี เพราะมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้ มีผู้นำชุมชนรับผิดชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีมาก ประกอบกับชุมชนชาวไทยพวนมีการสืบทอดวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีมานานเกือบ 200 ปี

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นคือ ทีเอชซีแอลซีเอพีซี โมเดล “ThCLCAPC Model” ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยที่ Th คือ Thai Phuan (ชาวไทยพวน) C หมายถึง Creation (การสร้างสรรค) L คือ Learning (การเรียนรู้) C คือ Conservation (การอนุรักษ์) A คือ Awareness (ความตระหนัก) P คือ Participation of Community (การมีส่วนร่วมของชุมชน) และ C คือ Cultural Tourism Activity (กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) ซึ่งผลการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายกพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมในชุมชนชาวไทยพวน

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก พบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวนในทุกองค์ประกอบ โดยมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทุกระดับด้วยการอบรมให้มีความรู้ สร้างความตระหนัก ให้รู้คุณค่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลายและส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบ การจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนได้อย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

1. ผลจากการศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนไทยพวน จังหวัดนครนายกพบว่า มีแนวโน้มทางการท่องเที่ยวที่ดี เพราะมีสภาพแวดล้อมและทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย มีการส่งเสริมการเรียนรู้ มีผู้นำชุมชนรับผิดชอบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน นักท่องเที่ยวมีแรงจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวในภาพรวมอยู่ในระดับที่ดีมาก ประกอบกับชุมชนชาวไทยพวนมีการสืบทอดวิถีชีวิต ศิลปะ วัฒนธรรมมานานเกือบ 200 ปี ผลที่ได้จากการศึกษานี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งนักวิชาการระบุว่า เป็นการเดินทางเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อพักผ่อน โดยมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ประวัติศาสตร์ หรือวิถีชีวิตของ

ผู้คน (ชูเกียรติ นพเกตุ, 2542: 29; บุญเลิศ ตั้งจิตวัฒนา, 2542: 5; Swarbrooke, 2000: 306-308) และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องภูมิปัญญาที่นักวิชาการกล่าวไว้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เป็นความรู้ของชาวบ้านที่เรียนรู้ สัมผัสประสบการณ์และถ่ายทอดสืบต่อกันมา ภูมิปัญญาเป็นเรื่องที่สั่งสมกันมาแต่อดีต เป็นความสัมพันธ์ระหว่างคน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการทางจารีต ประเพณี วิถีชีวิต การทำมาหากินและพิธีกรรมต่าง ๆ (รัตนะ บัวสนธ์, 2537: 176) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนไทยพวนมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม ทั้งกิจกรรมประเพณีบุญข้าวจี ประเพณีบุญข้าวหลาม ประเพณีสู้ขวัญควาย ประเพณีกำฟ้า ประเพณีเทศน์มหาชาติ ประเพณีบุญกลางบ้าน ประเพณีสงกรานต์ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับประเพณีเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต การประกอบอาชีพ ภูมิปัญญาและความเชื่อของชาวไทยพวน ซึ่งผ่านกระบวนการเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบทอด ดังที่ราชบัณฑิตยสถานกล่าวไว้ว่า “ภูมิปัญญาไทย หรือภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการกระทำและสืบทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชน และนำมาปรับปรุง เลือกรสรหรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1044)

ผลจากการศึกษายังพบปัญหาอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนคือ ผู้ที่เป็นผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้านมีอยู่ไม่มากและเป็นผู้สูงอายุ มีอายุราว 75-85 ปี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า เยาวชนรุ่นหลังควรได้รับการสืบทอดภูมิปัญญา และควรมีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อไม่ให้สิ่งที่มีคุณค่าเหล่านี้สูญหายไป ผลจากการศึกษายังพบปัญหาเรื่องที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ยังมีค่อนข้างจำกัด และยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานี้สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของนรินทร์ สังข์รักษา (2553) ที่ศึกษาสภาพการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม ผลจากการศึกษาพบปัญหา อุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อาทิ ประชาชนขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ขาดการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วม รวมถึงขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ และยังคงสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของอิรวัดน์ ชมระกา (2552) ที่ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตตำบลฝายหลวง จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านวัตถุ ศิลปวัฒนธรรมนั้นมีคุณค่าและมีศักยภาพ แต่ยังขาดการเชื่อมโยงคุณค่าเหล่านี้กับกิจกรรมส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลจากการศึกษาของพจนา บุญคุ้ม และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558: 2793-2807) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสื่อสารทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลุ่มภาคกลางตอนล่าง ซึ่งพบปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ศึกษาคือ การประชาสัมพันธ์มีน้อยไม่ครอบคลุมกลุ่มนักท่องเที่ยว ขาดความร่วมมือของชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่ไว้คือ ควรเพิ่มการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น

2. รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนาขึ้นคือ ทีเอชซีแอลซีเอพีซี โมเดล “ThCLCAPC Model” ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ โดยที่ Th คือ Thai Phuan (ชาวไทยพวน) C หมายถึง Creation (การสร้างสรรค์) L คือ Learning (การเรียนรู้) C คือ Conservation (การอนุรักษ์) A คือ Awareness (ความตระหนัก) P คือ Participation of Community (การมีส่วนร่วมของชุมชน) และ C คือ Cultural Tourism Activity (กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม) ซึ่งผลการ

ประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้นโดยผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ซึ่งรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สร้างและพัฒนาขึ้นนี้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญ ๆ อาทิ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการนำไปสู่การคิดค้นสิ่งใหม่ หรือเป็นการนำไปประยุกต์ใช้เกิดประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องการมีส่วนร่วมที่ต้องคำนึงองค์ประกอบในด้านพื้นที่ การจัดการ การกำหนดกิจกรรมและกระบวนการ และการมีส่วนร่วมของชุมชนและคนในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่ต้องคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ และต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ในระยะยาวของชุมชนเป็นสำคัญ (Booth and Others, 2000: 15-22) นอกจากนี้ ผลที่ได้จากการศึกษายังมีความสอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2558 ที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าความเป็นไทย หรือวิถีไทย (Thainess) ที่เน้นถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย และการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมที่ดั้งเดิมของชาวไทยไปสู่สายตาของชาวโลก ให้ครอบครัวกลุ่มนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง การให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของผู้คนที่ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่งยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนให้เกิดความรัก ห่วงเหิน และต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว (พจนาน บุญคุ้ม, 2558: 2793-2807)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนที่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมในชุมชนชาวไทยพวน เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวน ที่คำนึงถึงการให้ความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชาวไทยพวน การเรียนรู้และการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง การตระหนักเห็นคุณค่าและการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิม รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุมชนชาวไทยพวนมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานเกือบ 200 ปี เพราะเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทยและจังหวัดนครนายกตั้งแต่ พ.ศ. 2322 ชาวไทยพวนได้อนุรักษ์ สืบทอดวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาในกลุ่มของตนที่มีเอกลักษณ์โดดเด่น ผ่านการบอกต่อ เรียนรู้ และสืบทอดมาจนถึงยุคปัจจุบัน

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนที่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายกพบว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ของชุมชนชาวไทยพวนในทุกองค์ประกอบ โดยมีแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทุกระดับด้วยการอบรมให้มีความรู้เกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา สร้างความตระหนัก ให้รู้คุณค่า ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนา เช่น การทำบุญ การร่วมงานบุญประเพณี และส่งเสริมการเรียนรู้ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพื่อให้วัฒนธรรม ประเพณีที่ดั้งเดิมและคงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนชาวไทยพวนให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยว มีการจัดตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบ การจัดทำป้ายแหล่งท่องเที่ยวและสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อส่งเสริมการจัด

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ ผลที่ได้จากการศึกษาดังกล่าวข้างต้นนี้ สอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ **ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545: 12)** กล่าวไว้ว่า ชุมชนควรตระหนักถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในชุมชน รวมทั้งควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว และยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของรสสุคนธ์ เนาวบุตร และ นรินทร์ สังข์รักษา (2558: 420-435) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรม: กรณีศึกษา ชุมชนบ้านป่าละอู อำเภอกำแพงแสนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่พบว่า กระบวนการและเงื่อนไขความสำเร็จในการจัดการศึกษาวัฒนธรรมสืบเนื่องมาจาก สภาพแวดล้อมในชุมชนที่เป็นชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการสอดแทรก อาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมมือกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของชุมชนรวมทั้งถ่ายทอดให้เยาวชน ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับผลจากการศึกษาของ **วรรณวีร์ บุญคุ้ม และคณะ (2557: ข-ค)** ที่ศึกษาเรื่องบทบาทของชุมชนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐมที่พบว่า ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ควรสนับสนุนความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะชุมชนและท้องถิ่นในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีผู้รับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยที่ได้รับรูปแบบ ที่เอชซีแอลซีเอพีซี โมเดล (ThCLCAPC Model) ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดนครนายกอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลจากการวิจัยที่ได้รับรูปแบบ ThCLCAPC Model ดังนั้นหน่วยการภาครัฐที่เกี่ยวข้องในจังหวัดนครนายก ควรนำไปจัดทำเป็นแผนกลยุทธ์ (Strategic Plan) และแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก รวมถึงการขับเคลื่อน ThCLCAPC Model ให้เกิดขึ้นในจังหวัดนครนายกเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การนำไปปฏิบัติของประชาชนเพื่อสร้างความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อไป

1.3 ผลการวิจัยที่พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่มีบริบทที่แตกต่างกัน บางบางแห่งยังไม่เป็นรูปธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนในจังหวัดนครนายก ควรให้การพัฒนาผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกระดับด้วยการอบรมให้ความรู้ เพื่อขับเคลื่อนการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก โดยใช้พื้นที่ชุมชนชาวไทยพวนเกาะหวายเป็นต้นแบบในการพัฒนา รวมถึงส่งเสริมการสร้าง อัตลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของชุมชนชาวไทยพวนให้โดดเด่น

1.4 จากผลการวิจัยที่พบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ จังหวัดนครนายก บางแห่งยังขาดการสนับสนุนทั้งงบประมาณจากภาครัฐและท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง จึงควรมีนโยบายและงบประมาณสนับสนุนในเรื่อง การปรับปรุงป้ายบอกทาง เพิ่มการประชาสัมพันธ์

และการเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยว ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมประชาชน เพิ่มการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนัก การเห็นคุณค่าในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนชาวไทยพวน ส่งเสริมความตระหนัก และความรับผิดชอบต่อชุมชนและสังคม เพื่อเป็นการเติมเต็มให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพและสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะครั้งต่อไปในสิ่งที่ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษา ดังนี้

2.1 ควรมีการขยายรูปแบบ ThCLCAPC Model ไปใช้ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ในชุมชนชาวไทยพวนในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวไทยพวนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการด้วยการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลาย นอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ของจังหวัดนครนายก เป็นต้น

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ของดีของฝาก จังหวัดนครนายก เช่น มะยงชิด ส้มโอ ปลายั้ม มะม่วง และอื่น ๆ ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครนายก

2.4 ควรมีการวิจัยรูปแบบพฤติกรรม แรงจูงใจ และการประชาสัมพันธ์เชิงรุกในส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้หลายกลุ่ม ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะในประเทศสมาชิกอาเซียน

2.5 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวไทยพวนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์จังหวัดนครนายก เพื่อเชื่อมโยงกับชุมชนอื่นในภูมิภาคเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555- 2559**. กรุงเทพฯ:

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(2554). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ**

ปี 2548-2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

ชูเกียรติ นพเกตุ. (2542). **อุตสาหกรรมท่องเที่ยว**. เชียงราย: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เชียงราย.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา.(2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ดีไซน์

นรินทร์ สังข์รักษาและคณะ. (2547). **การส่งเสริมและและสร้างความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจ ระดับชุมชน**

พัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพ. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- _____ . (2555). รายงานการวิจัยเพื่อพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดราชบุรี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- พจนาน บุญคุ้ม และพิทักษ์ ศิริวงศ์. (2558). “การพัฒนารูปแบบการสื่อสารทางการตลาดในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกลุ่มภาคกลางตอนล่าง” วารสาร Veridain E-Journal, Vol.8, No.2, 2793-2807.
- ภัทรพงศ์ อินทรกำเนิดและคณะ. (2553). รายงานการวิจัยระบบนวัตกรรมรายสาขาเพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจฐานความรู้และเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2537). การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาชุมชนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลางตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2545). การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.
- รสสุคนธ์ เนาบุตร และนรินทร์ สังข์รักษา. (2558). “แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วมพหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าละอู อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วารสาร Veridain E-Journal, Vol.8, No.2, 420-435.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- วรรณวีร์ บุญคุ้ม. (2556). การวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: Saroj Digital Print & Copy Center.
- วรรณวีร์ บุญคุ้ม และคณะ. (2557). รายงานวิจัยเรื่อง บทบาทของชุมชนในการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรศิริ ปาณินท์. (2546). รายงานการวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านในเรือนพื้นถิ่นไทยพวนในประเทศไทย : การนำไปสู่สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นใหม่บนฐานของภูมิปัญญาและเทคโนโลยีท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : เจ. พรินท์พารจันท์.
- อิราวัฒน์ ชมระกา. (2552). กลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตตำบลฝ้ายหลวง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ภาษาต่างประเทศ

- Booth, M, L. and Others. (2000). “Social–Cognitive and Perceived Environment Influences Associated with Physical Activity in Older Australians”. *Preventive Medicine* 31,15–22.
- Scheyvens, R. (1999). “Ecotourism and empowerment of local communities” *Tourism Management*, 20, 245-259.
- Swarbooke, J. (2000). *Sustainable Tourism management*. UK: CABI.